

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 11 oktober 2022
(OR. en)

13077/22

AGRI 492
AGRIORG 98
WTO 179

NOTA

van: het secretariaat-generaal van de Raad
aan: de Raad

Betreft: Handelsgerelateerde landbouwvraagstukken
- *Gedachtewisseling*

Met het oog op de zitting van de "Raad Landbouw en Visserij" op 17 en 18 oktober 2022 gaat hierbij voor de delegaties een achtergronddocument als leidraad voor de voorbereiding van de bespreking van bovengenoemd punt.

Handelsgerelateerde landbouwvraagstukken

1. De EU is een belangrijke speler op het gebied van de handel in landbouwproducten, en de Raad Landbouw en Visserij bespreekt regelmatig de huidige situatie, waaronder de stand van de bilaterale en multilaterale handelsonderhandelingen. Over handel als horizontaal vraagstuk hadden de landbouwministers het laatstelijk in januari 2022, en sindsdien hebben ze ook gesproken over meer specifieke kwesties met betrekking tot onder meer de MC12 van de WTO, de G20 en de handel met Oekraïne. Deze nota bevat een samenvatting van de jongste en relevante ontwikkelingen, en moet als leidraad dienen bij de voorbereiding van de ministeriële bespreking.
2. Vóór de oorlog was Oekraïne een van de grootste exporteurs ter wereld van heel wat **landbouwproducten**, zoals zonnebloemolie (50 % van de werelduitvoer), mais en tarwe. 90 % van zijn uitvoer van graan en oliezaden vertrok uit zijn havens aan de Zwarte Zee. Door de Russische agressie en de blokkade van deze havens is uitvoer haast onmogelijk, waardoor miljoenen tonnen graan verloren dreigen te gaan en er een tekort aan opslagcapaciteit voor de volgende oogst dreigt. Dankzij de solidariteitscorridors en het "Zwarte Zee-graaninitiatief" van de VN heeft Oekraïne tot eind september toch meer dan 18 miljoen ton van zijn graan, peulvruchten, oliezaden en verwerkte producten kunnen uitvoeren. De twee initiatieven sluiten elkaar niet uit, maar vullen elkaar aan, en de solidariteitscorridors zullen naar verwachting nog belangrijker worden wanneer de bilaterale handel toeneemt en de heropbouw van Oekraïne van start gaat. Alle ogen zijn momenteel gericht op de verlenging van het Zwarte Zee-initiatief, waar de EU volledig achter staat.

3. Ter verdere **ondersteuning van de economie van Oekraïne en van de Oekraïense producenten** die door de Russische agressie zijn getroffen, heeft de EU maatregelen genomen om een tijdelijke volledige liberalisering van de handel en de opschorting van handelsbeschermingsmaatregelen mogelijk te maken. Deze maatregelen hebben een looptijd van één jaar, namelijk tot 5 juni 2023, en moeten de Oekraïense landbouwers en de agrovoedingssector van het land ondersteunen wanneer andere uitvoerroutes geblokkeerd zijn. Een aantal lidstaten heeft aangegeven bezorgd te zijn dat de verhoogde invoer van bepaalde producten, met name pluimveevlees en eieren, nadelig is voor sommige EU-producenten. Er is ook een toename van de invoer uit Oekraïne van goederen die al accijnsvrij waren maar die niet langer naar andere landen kunnen worden uitgevoerd vanwege het handelsembargo en de sluiting van de havens aan de Zwarte Zee. De Commissie heeft zich ertoe verbonden de situatie op de voet te volgen en opnieuw bij de Raad verslag uit te brengen overeenkomstig Verordening (EU) 2022/870.
4. De cumulatieve effecten en **impact van vrijhandelsovereenkomsten (VHO's)** zijn onderzocht, en de geactualiseerde studie van het JCR — opgestart in 2016 — over de cumulatieve economische effecten van lopende en toekomstige handelsbesprekingen op de landbouwsector van de EU¹ werd tijdens informele videoconferenties van de landbouwministers in januari en april 2021 gepresenteerd en besproken.
5. Dit onderwerp staat in nauw verband met de vraag welke **gevolgen de EU ondervindt** van VHO's tussen twee derde landen waarmee de EU VHO's heeft gesloten, zoals de vrijhandelsovereenkomst tussen het VK en Australië en die tussen het VK en Nieuw-Zeeland. De lidstaten hebben belangstelling getoond voor de mogelijke gevolgen van deze overeenkomsten voor de EU. Toen de Commissie tijdens Speciaal Comité Landbouw (SCL) hierom werd verzocht, heeft zij toegezegd na te gaan of de gevolgen van dergelijke overeenkomsten voor de EU verder kunnen worden geanalyseerd.

¹ [Publicatieregister van het JRC - Cumulatieve economische invloed van handelsovereenkomsten op de landbouw in de EU \(europa.eu\)](https://publicatieregister.jrc.ec.europa.eu/publication/?id=11812)

6. Op 30 juni 2022 werden de onderhandelingen over een VHO met **Nieuw-Zeeland** afgerond, en nu rest enkel nog bekrachtiging door de Raad en aanvaarding door het Europees Parlement. Deze overeenkomst brengt een mondiale norm tot stand met inachtneming van de afspraken over duurzame ontwikkeling van de Klimaatovereenkomst van Parijs, over samenwerking tegen klimaatverandering, over duurzame voedselsystemen, en over dierenwelzijn. De overeenkomst moet niet alleen de bezorgdheid over duurzaamheid in de handel wegnemen, maar zal voor de EU ook een belangrijk referentiepunt vormen voor de betrekkingen met andere handelspartners.
7. De overeenkomst met **Mercosur** is op politiek niveau in 2019 gesloten en momenteel wordt de tekst juridisch getoetst. De onderhandelingen voor een geactualiseerde VHO met **Mexico** zijn reeds in mei 2018 afgerond, en die voor een VHO met **Chili** zijn in oktober 2021 op technisch niveau voltooid. Zoals aangekondigd door voorzitter Von der Leyen in haar toespraak over de Staat van de Unie op 14 september 2022, zal de Commissie vaart zetten achter de sluiting en bekrachtiging van deze twee VHO's.
8. Wat de VHO-onderhandelingen met **India** betreft, vond de eerste ronde tussen 27 juni en 1 juli 2022 plaats in New Delhi, terwijl tegelijkertijd werd onderhandeld over investeringsbescherming en geografische aanduidingen (GA's). De tweede onderhandelingsronde over een VHO tussen de EU en India zit er nog maar pas op.
9. De verkiezing van een nieuwe regering en de mondiale politieke context hebben de onderhandelingen met **Australië** nieuw leven ingeblazen. De 13e onderhandelingsronde over een VHO tussen de EU en Australië staat in oktober 2022 op de agenda.
10. Wat de EU-invoer uit het VK betreft, lijkt het niveau van de **handel met het VK** momenteel opnieuw dat van vóór de Brexit te hebben bereikt, terwijl de EU-uitvoer naar het VK tijdens het eerste semester van 2022 met 18 % is gedaald ten opzichte van 2021.
11. De Raad legt momenteel de laatste hand aan **Raadsconclusies over de evaluatie van de hoofdstukken inzake handel en duurzaamheid**².

² ST 13241/22, ontwerpconclusies van de Raad over de evaluatie van de hoofdstukken inzake handel en duurzaamheid.

12. Op **multilateraal internationaal niveau** blijft de voedselzekerheid als gevolg van de oorlog in Oekraïne het voornaamste punt van bespreking. Door ongunstige weersomstandigheden vallen de oogsten in de EU in 2022 enigszins kleiner uit, maar de voedselzekerheid binnen de Unie komt daardoor niet in gevaar.
13. De 12e Ministeriële Conferentie van de WTO (MC12) heeft meerdere multilaterale resultaten opgeleverd. De **ministeriële verklaring over de noodmaatregelen inzake voedselonzekerheid** kwam gelegen om de huidige bezorgdheid over de voedselzekerheid weg te nemen door te wijzen op het belang van open levensmiddelenhandel en goed functionerende markten, en de leden ertoe op te roepen onnodige uitvoerbepalingen te vermijden. Het andere positieve resultaat op het gebied van landbouw was het **besluit over de vrijstelling van uitvoerbepalingen voor voedselaankopen door het Wereldvoedselprogramma voor humanitaire doeleinden**. Dit besluit heeft zowel materiële als politieke waarde. Bij de voorbereiding van de volgende ministeriële conferentie (de 13e) zal de EU constructief blijven samenwerken met andere WTO-leden om het elan van de MC12 vast te houden. Landbouw zal tijdens de MC13 hoogst waarschijnlijk een van de belangrijkste dossiers zijn. Er is een nieuwe aanpak van de onderhandelingen nodig om enerzijds de leden uit de vastgelopen besprekingen te halen en anderzijds prangende kwesties met betrekking tot voedselzekerheid, armoede, klimaat, milieu en tot slot — maar daarom niet minder belangrijk — duurzame productie erbij te halen. De EU vindt het ook belangrijk te blijven werken aan meer transparantie in de landbouw, met name wat betreft uitvoerbepalingen en uitvoerconcurrentie, iets wat hoogst relevant is in de huidige besprekingen over voedselzekerheid. Tot slot zal de EU aandacht blijven besteden aan de noodzaak van hervormingen van handelsversturende steun. De directeur-generaal van de WTO organiseert op 24 oktober 2022 een besloten sessie over landbouw om de te volgen koers in de landbouwonderhandelingen te bepalen.
14. Zoals besproken in de Raad Landbouw en Visserij van juni 2022 **heeft de Commissie haar "wederkerigheidsverslag" aangenomen**. De Raad en het Europees Parlement hadden hierom gevraagd in het kader van de vaststelling van het nieuwe GLB. In dit verslag duidt de Commissie drie actiegebieden aan: internationale organisaties (met name de WTO en de Codex Alimentarius), bilaterale handelsovereenkomsten en autonome EU-maatregelen. Zij wijst erop dat de EU deze allemaal, al naargelang het geval, moet benutten om strenge normen op het gebied van milieu en dierenwelzijn te bevorderen.

Slotopmerkingen

15. In het licht van deze ontwikkelingen zou het wenselijk zijn dat de Raad een bespreking wijdt aan de richting die de handelsbetrekkingen met derde landen op landbouwgebied moeten uitgaan, zowel op bilateraal als op multilateraal niveau.
 16. Hierbij moet rekening worden gehouden met de noodzaak om handelsbeperkingen te vermijden en om de duurzaamheid en milieuvriendelijkheid van de landbouw in de EU in samenhang met de internationale toezeggingen van de Unie veilig te stellen, en met het belang van andere prioriteiten van de EU, met name het bevorderen van de duurzameontwikkelingsdoelen van de Agenda 2030 en van de beginselen van de Overeenkomst van Parijs.
-